

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Iz sveta tišine

Letnik XXXIX, št. 4, april 2018 | ISSN 1318-139

**Skupna izjava WFD in WASLI o uporabi avatarjev
tolmačev znakovnega jezika**

**Teden naglušnih in Konferenca
Mednarodne zveze naglušnih IFHOH**

**Kulturni projekti Zveze društev gluhih in naglušnih
Slovenije v letu 2018**

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je aprilaska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Prejšnja številka je bila posvečena novi zakonodaji, ki se je začela letos izvajati na področju dela, družine, socialnih zadev, športa in zdravstva. Prav tako smo v prejšnji številki objavili razpis za letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V tokratni številki si lahko preberete, kako so v naših društvih potekali občni zbori in druge aktivnosti. Ne prezrite pa niti skupne izjave organizacij WFD in WASLI o uporabi avatarjev tolmačev znakovnega jezika. Poleg rednih rubrik najdete v glasilu tudi veliko koristnih in zanimivih informacij. Želimo vam prijetno branje.

Glasilo Iz sveta tišine pripomore h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavitve kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitve kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil, oziroma jih objaviti brez fotografij.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 15. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **Spletna stran:** www.zveza-gns.si **Urednik:** Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **Uredniški odbor:** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko **Lektorica:** Darka Tepina Podgoršek **Oblikovanje:** ARTMEDIA **Tisk:** Tiskarna DTP. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: »Če slišite tako, kot to berete, z vašim sluhom nekaj ni v redu.« Foto: Tadej Čater

Uvodnik

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) je bila leta 2016 na skupščini Mednarodne zveze naglušnih (IFHOH) izbrana za organizatorico mednarodne skupščine in konference leta 2018, ki poteka vsaki dve leti. Prav tako je skupščina Evropske zveze naglušnih (EFHOH) sprejela slovensko kandidaturo za organizacijo skupščine EFHOH leta 2018. Na podlagi teh dveh sklepov se ZDGNS odločila, da organizira Teden naglušnih, ki bo potekal od 7. do 12. maja 2018 v Ljubljani in s spremljajočimi aktivnostmi po vsej Sloveniji v naših krajevnih društvih.

Oseb z izgubo sluha je žal čedalje več – po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije jih je na svetu že 362 milijonov, od tega v Evropi več kot 52 milijonov. Opazno narašča število okvar sluha predvsem pri populaciji, starejši od 50 let, in pri mladostnikih. Izguba sluha je pogosto povezana z vplivi okolja, ne le domačega, temveč tudi delovnega.

Na evropski in svetovni ravni na problematiko in potrebo po preventivi ter skrbi za ustrezno okolje dejavno opozarjata Mednarodna zveza naglušnih (IFHOH – International Federation Hard of Hearing – <http://www.ifhoh.org>) in Evropska zveza naglušnih (EFHOH – European Federation of Hard of Hearing – www.efhoh.org), katerih aktivna članica je tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS).

IFHOH in EFHOH v sodelovanju z organizacijami v različnih državah članicah organizirata skupščine in mednarodne konference, na katerih opozarjajo

na probleme in iščejo rešitve za težave, ki jih povzroča okvara sluha, opozarjajo pa tudi na potrebno preventivo tako v domačem kot delovnem okolju.

Prepričani smo, da je nujno potrebno zavedanje, da so senzorne okvare izjemno težke, da se izguba sluha žal pričakuje pri večinskem delu starajoče se populacije in da Slovenija žal na tem področju ne zaostaja za Evropo, saj je število oseb z izgubo sluha tudi v Sloveniji doseglo 10 % populacije, kar pomeni do približno 200.000 ljudi. Izguba sluha pa tudi sicer vpliva na zdravstveno stanje ljudi, pogosto pa jo povezujemo z depresijo, socialno izolacijo, demenco, kar posledično vodi v prezgodnjo umrljivostjo.

Osrednji dogodek Tedna naglušnih bo Konferenca Mednarodne zveze naglušnih IFHOH, ki ob potekala v petek, 11. 5. 2018, z začetkom ob 9. uri. Več informacij najdete na spletni povezavi: <http://www.zveza-gns.si/konferenca-ifhoh-a/>, na kateri se lahko tudi sami prijavite za udeležbo na Konferenci Mednarodne zveze naglušnih IFHOH. Člani društev gluhih in naglušnih se lahko prijavite v vaših društvih.

- Na konferenci bo zagotovljena pisna podpora v slovenskem jeziku.
- Poskrbljeno bo za prevajanje tujih predavateljev v slovenski jezik.
- Prostor bo opremljen s slušno zanko za lažje poslušanje s slušnim aparatom.

Vljudno vabljeni!

Adem Jahjefendić

Panorama Ljubljane, Janez Kotar

S sekretarjeve mize

»Ljudstvo se približuje s svojimi usti,
v srcu pa so se močno oddaljili.« (Hebrejska misel)

Nadzorni odbor, Upravni odbor ZDGNS in skupščine društev

Upravni odbor ZDGNS se je sestal na svoji redni seji in obravnaval tekoče zadeve. Ob tem je potrdil tudi poročilo za leto 2017 in pripravil vse potrebno za sklic redne seje Skupščine ZDGNS. Poleg tega so potekale tudi skupščine društev, na katerih so potrdili poročila za leto 2017 in plane za leto 2018. V nekaterih društvih so potekale tudi volitve.

Sodelovanje ZDGNS s Pedagoško in Filozofsko fakulteto Univerze v Mariboru

Študentom obeh fakultet smo predstavili življenje in delo gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom, pa tudi slovenski znakovni jezik ter načine sporazumevanja. Ugotavljamo, da je zanimanje za učenje znakovnega jezika čedalje večje, in veseli me, da se vrata fakultet odpirajo tudi za vsebine iz našega področja dela.

Univerza v Mariboru

Sodelovanje ZDGNS z Gimnazijo Kranj

Dijakom Gimnazije Kranj smo predstavili življenje in delo oseb z okvaro sluha ter slovenski znakov-

Gimnazija Kranj

ni jezik in načine sporazumevanja. Spodbudili smo jih k sodelovanju s krajevnim društvom gluhih in naglušnih. Veseli nas, da se je vzpostavil stik tudi z uporabniki na terenu.

Izjava Svetovne zveze gluhih in Svetovne zveze tolmačev za znakovni jezik glede uporabe avatarjev tolmačev znakovnega jezika

Prejeli smo skupno izjavo obeh organizacij, s katero pozivata vse določevalce glede uporabe avatarjev tolmačev kot oblike dostopa do govornene ali pisane vsebine. Celotna izjava je objavljena v nadaljevanju.

WORLD FEDERATION OF THE DEAF

WASLI

World Association of
Sign Language Interpreters

ZDGNS na dnevih Biopsihologije Univerze na Primorskem

Aktivno smo sodelovali na konferenci in predstavili življenje in delo oseb z okvaro sluha ter v obliki delavnice vse navzoče naučili nekaj osnovnih kretenj slovenskega znakovnega jezika in načinov sporazumevanja.

**Geslo mednarodnega dneva znakovnih jezikov:
»Z znakovnim jezikom so vsi vključeni!«**

V letošnjem septembru, ko bomo 15. septembra praznovali mednarodni dan gluhih v organizaciji Mestnega društva gluhih Ljubljana, bomo zaznamovali tudi mednarodni teden gluhih, ki bo od 24. 9. do 30. 9. 2018, ter mednarodni dan znakovnih jezikov, ki bo 23. 9. 2018.

ZDGNS na največjem svetovnem knjižnem sejmu otroške in mladinske literature v Bologni, Italiji

ZDGNS že vrsto let s sredstvi Ministrstva za kulturo sofinancira izdajanje pravljič v slovenskem znakovnem jeziku. V zadnjih dveh letih smo se povezali s priznано avtorico dr. Aksinjo Kermauner ter izdali dve pravljičji Žiga špaget gre v širni svet ter Žiga špaget je za punce magnet. Predvsem slednja je izjemna, saj je prilagojena tako rednim bralcem in njihovim staršem kot bralcem s posebnimi potrebami – gluhim, naglušnim, gluhoslepim, osebam s polževim vsadkom, slepim in slabovidnim, pa tudi otrokom z motnjo v duševnem razvoju, oklevajočim bralcem in otrokom, ki še ne znajo dobro slovensko. Javna agencija za knjigo v RS nas je seznanila s tem, da se bo Slovenija na omenjenem svetovnem sejmu predstavila s številnimi nagradjenimi knjigami, med drugim tudi z našima pravljičicama. Povabljeni smo bili na sejem, da prisostvuemo temu dogodku. Zaradi omejenega časa smo bili tam le en dan in predstavljali to knjigo med milijoni drugih knjig, saj je bilo na sejmu več kot 1200 ponudnikov različnih storitev. Zagotovo gre za posebno priznanje ZDGNS za naše dosedanje delo.

Predstavniki Zveze na sejmu v Bologni

RTV Slovenija povečuje dostopnost za gluhe in naglušne

Na RTV Slovenija se povečuje delež podnaslovljenih in tolmačenih oddaj, posebna pozornost pa je posvečena izrednim razmeram v RS, bodisi zaradi

naravne ali druge splošne nesreče ali ob izrednih dogodkih, kot je bil nazadnje odstop predsednika vlade. Takrat se tudi poveča število prispevkov, ki so tolmačeni in podnaslovljeni. Prav tako so te vsebine prikazane tudi na spletni strani Dostopno.si RTV SLO.

Točno opoldne

**Branko Gornjec imenovan v Komisijo za statutar-
no pravna vprašanja AMZS**

Čestitamo Branku Gornjecu za imenovanje v tej komisiji, ki bo zagotovo vplivala tudi na boljši položaj vseh naših uporabnikov v okviru področja dela AMZS.

Branko Gornjec

Tadej Enci na dvoranskem evropskem prvenstvu gluhih v atletiki

Iskreno čestitamo za vrhunsko uvrstitev Tadeja na sicer zelo nehvaležno 4. mesto v teku na 400 metrov. Tadej se je prebil v veliki finale, tam pa mu ni uspelo ponoviti rezultata z zadnjega prvenstva in se uvrstiti na stopničke za najboljše. Tadej v zadnjem času teče na zelo visoki ravni, konkurenca v atletiki gluhih pa je čedalje ostrejša. Želimo mu, da še naprej odlično teče in se pripravi na vsa nadaljnja tekmovanja. Zagotovo bosta skupaj s trenerjem Doberškom prikazala še mnogo dobrih in uspešnih zgodb. Da bo le brez poškodb.

Tadej Enci in Gregor Doberšek

Poslovil se je dr. Franz Dotter

Močno nas je presenetila novica naših sodelavcev iz Avstrije, da se je smrtno ponesrečil dr. Franz

Dr. Franz Dotter

Dotter. Njegova nepričakovana smrt nas je vse pretresla, saj je bil še polno aktiven predvsem na področju znakovnega jezika. Dr. Dotter je bil nekdanji vodja in ustanovitelj Centra za znakovni jezik in gluhotu v okviru Alpe-Adrie Univerze v Celovcu, bil je pionir na področju raziskovanja avstrijskega znakovnega jezika in pravic gluhih. V imenu vseh nas smo njegovim sodelavcem na fakulteti in družini izrekli iskreno sožalje.

Matjaž Juhart

Spletna TV po internetu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišočih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot so Športaj z mano, Kulinarični kotiček, Popolna preobrazba in druge.

Vabljeni k ogledu!

Vsebina v slovenskem
znakovnem jeziku

Skupna izjava WFD in WASLI o uporabi avatarjev tolmačev znakovnega jezika

*Helsinki, Finska / Melbourne, Avstralija
14. marec 2018*

S to izjavo Svetovna zveza gluhih (WFD) in Svetovno združenje tolmačev znakovnega jezika (WASLI) izražata zaskrbljenost nad načinom, kako javni organi odločajo o tem, kje in kdaj se uporabljajo avatarji tolmači znakovnega jezika kot oblika dostopa do govornjene ali pisane vsebine. Zaradi razlike v jezikovni kakovosti človeških tolmačev in tolmačev avatarjev WFD IN WASLI svarita pred uporabo avatarjev tolmačev znakovnega jezika kot nadomestila za človeške tolmače. Ta izjava svetuje v zvezi s postopki za ugotavljanje primernosti uporabe avatarjev tolmačev znakovnega jezika.

Znakovni jeziki so popolnoma razviti jeziki, ki imajo lastne kompleksne strukture in so drugačni od govornjenih jezikov ter jih ni smemo obravnavati kot komunikacijska orodja. Neposreden prevod iz besede v znak zato ni mogoč, saj mora vsak prevod upoštevati tudi kontekst in družbene norme. Računalniško generirani strojni prevodi ne morejo ustvariti kulturno ustreznih prevodov, kot jih s tolmačenjem v živo zagotovi človeški tolmač znakovnega jezika.

Računalniško generirani 3D-avatarji lahko ponudijo alternativne možnosti za prevajanje javno dostopnih informacij iz pisane ali govornjene oblike v znakovni jezik. Na tem področju je prišlo do velikega napredka v kakovosti slike in videzu avatarjev tolmačev znakovnega jezika. Čeprav je tehnologija napredovala in ponuja resnične možnosti za širšo uporabo avatarjev tolmačev znakovnega jezika, ti računalniško podprti izdelki ne presegajo naravne kakovosti in veščin, ki jih zagotavljajo ustrezno usposobljeni ter kvalificirani tolmači in prevajalci. Posamezniki, ki tekoče kretajo v znakovnem jeziku in so usposobljeni za predstavitev informacij o določenih temah, ne uporabljajo zgolj svojih rok, trupa, gibov z glavo, obrazne mimike in ustnic, temveč vključujejo tudi kulturne informacije, kjer je to potrebno za posredovanje želenega pomena, ki ga vsebuje sporočilo.

WFD in WASLI izražata še posebno zaskrbljenost zaradi primerov, ko se avatarji uporabljajo za tolmačenje informacij, ki se posredujejo v živo, so kompleksnega značaja ali precejšnjega pomena za življenje gluhih državljanov. Primeri takšnih informacij so objave novic, nujnih obvestil javnega značaja ali politične objave.

Do danes strojnim prevodom še ni uspelo posnemati človeške sposobnosti za tolmačenje v živo (govornjeno ali v znakovnem jeziku). Z avatarjem tolmačem znakovnega jezika trenutno ni mogoče zagotoviti točnega tolmačenja v živo zaradi naslednjih razlogov:

1. Neposredni prevodi besed v znake pogosto ne obstajajo. Da bi bile posredovane informacije enakovredne, ni dovolj zgolj leksikalno ujemanje med besedami in znaki. Vsak

prevod ali tolmačenje mora znati sporočilo posredovati z vidika besedišča (besede/zna-ki), slovnic (struktura), pomenoslovja (pomen) in diskurza (uporaba jezika).

2. Prevajalci in tolmači si vzamejo dovolj časa za pripravo prevoda, da se prepričajo, da so v celoti razumeli sporočilo in upoštevali ciljno občinstvo. Samodejni prevod ne bo mogel upoštevati drugih sociolingvističnih in sociokulturnih dejavnikov, da bi zagotovil, da so bili namen pošiljatelja sporočila in cilji prejemnika sporočil doseženi.
3. Zbirke spletnih slovarjev znakovnega jezika so še vedno v nastajanju in ne vsebujejo v celoti digitaliziranega nabora možnih znakov (vključno z različicami, ki izhajajo iz različnih sociolingvističnih kategorij), zato ni na voljo digitalnega vira za generiranje izjav avatarjev v znakovnem jeziku.
4. Obstaja napačno prepričanje, da lahko avatarji proizvedejo natančnejše prevode zaradi odsotnosti človeškega elementa, vendar natančnih, kontekstualno smiselnih prevodov ali tolmačenj brez prisotnosti človeka ni mogoče izdelati.

Priznavamo, da se avatarji lahko uporabljajo za vnaprej shranjene statične informacije za stranke, na primer v hotelih ali železniških postajah, kjer bi lahko posredovali navodila o tem, kje se je mogoče prijaviti ali čakati v vrsti. To je sprejemljivo, če so gluhi ljudje vključeni v svetovanje o ustreznosti stavkov v znakovnem jeziku in če ni potrebna interakcija ali kretanje v živo.

Nadaljnje informacije o izjavi WFD o delu s področja znakovnega jezika lahko najdete na spletni strani <http://wfdeaf.org/wp-content/uploads/2016/11/WFD-statement-sign-language-work.pdf>. Ta izjava poudarja, da se mora delo s področja znakovnega jezika izvajati pod vodstvom gluhih uporabnikov maternega znakovnega jezika in rednih članov WFD. Prav tako je pomembno opozoriti, da Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov vladam nalaga dolžnost, da invalidom zagotovijo svobodno izražanje, vključno z izražanjem v znakovnem jeziku. WFD meni, da mora vsako delo na področju znakovnega jezika odražati vse različne znake, ki jih uporablja jezikovna skupnost. Zato bi moralo delo, povezano s slovarji znakovnega jezika, vedno dokumentirati vse različne znake in njihove različice, ki jih gluhe osebe v skupnosti ali na nekem področju uporabljajo. Pri zapisovanju znakovnih jezikov ni priporočljivo določiti zgolj enega znaka za eno besedo. Zato WFD in WASLI ne podpirata nobenih uradnih dejavnosti v zvezi s standardizacijo katerega koli znakovnega jezika, temveč se zavzemata za ustrezne, strokovno usposobljene jezikovne raziskave o vseh znakovnih jezikih na svetu in njihovo dokumentiranje.

Zahvale

WFD in WASLI se želita zahvaliti naslednjim ljudem za njihov dragoceni prispevek k tej izjavi:

g. Robertu Skinnerju, dr. Jemini Napier,
ge. Mayi De Wit, dr. Philu Harperju, dr. Debri Russell in

g. Colinu Allenu ter g. Christopherju Testerju
za zagotavljanje prevoda v mednarodni znakovni jezik.

**Svetovna zveza gluhih
Svetovno združenje tolmačev znakovnega jezika**

Priročna videoslovnica slovenskega znakovnega jezika

Z januarjem 2018 se je na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije začel obsežen projekt Priročna videoslovnica slovenskega znakovnega jezika. Cilj projekta je objaviti 40 filmčkov, v katerih bodo kretalci v kretnji razlagali slovnico slovenskega znakovnega jezika (SZJ). Projekt, ki je namenjen dvigu sporazumevalne zmožnosti ranljivih skupin, financira Ministrstvo za kulturo in Evropski kulturni in investicijski skladi. V tem prispevku bom predstavil zastavljene cilje našega dela.

Kaj je slovnica?

Najprej razčistimo eno stvar. Slovnica ni navodilo ali predpis, kako se mora kretati. Slovnica je opis tega, kako kretalci uporabljajo svoj jezik oziroma kako kretajo. Slovnica je opis njihovega znanja, ki so ga od staršev vsrkali v prvih letih življenja. Kretalci torej že obvladajo SZJ, povsem naravno in spontano, vendar ne znajo pojasniti, zakaj tako kretajo. V času šolanja namreč niso bili deležni izobraževanja, v katerem bi svoj jezik spoznavali podobno, kot slišči otroci spoznajo slovenščino. Kljub temu pa se kretalci izredno zanimajo za svoj jezik! Radi razpravljajo, katera kretanja je ustreznejša, sprašujejo se denimo, zakaj nekdo iz Primorske kreta tako, nekdo iz Štajerske pa drugače. Priročna slovnica SZJ bo prinesla odgovore na taka vprašanja. Ne bo določila standarda, ker to ni namen slovnice, bo pa na primer razlagala, zakaj vsi kretalci SZJ podobno sestavijo vprašanje.

Raziskovanje SZJ

SZJ so v preteklosti že raziskovali. Tolmači, specialni pedagogi, učitelji in drugi navdušenci so pri svojem delu zaznali potrebo po opisovanju in razlaganju jezikovnih pojavov v SZJ. Hkrati pa skupina gluhih kretalcev skrbi za razvoj besedišča

in oblikovanje slovarja. Z neverjetnim trudom in energijo opravljajo ogromno pionirsko delo. Toda v prizadevanjih jih jezikoslovci večinoma ne podpirajo, kar je v preteklosti vodilo do nepopolnih opisov, zato so bili neupravičeno tarča različnih kritik. Raziskovanje SZJ bi bilo namreč natančnejše in tudi uspešnejše, če bi pri delu sodelovali tudi jezikoslovci, ki pa žal niso prispevali potrebne metodologije in znanja. S tem projektom bi to radi spremenili.

Zakaj potrebujemo slovnico SZJ?

Slovnico potrebujemo zato, ker kretalce njihov jezik preprosto zanima. Zanima jih njegova raba, struktura, njegove značilnosti. Slovnica SZJ pa bo prinesla tudi druge koristi:

- kretalci bodo z njeno pomočjo spoznavali svoj jezik, zato bodo lažje ločili med tistim, kar je v tem jeziku naravno, in tistim, kar je vpliv slovenščine;
- kretalci bodo z njeno pomočjo znali razložiti značilnosti svojega jezika, zato bodo lažje pojasnjevali, zakaj je to samostojen jezik z lastno slovnico;
- kretalci bodo z njeno pomočjo razumeli, zakaj kretajo tako, kot kretajo, zato bodo na svoj jezik ponosnejši in bodo lažje prevzeli odgovornost za njegovo ohranjanje.

Koristi pa bodo imeli tudi slišči, ki se želijo naučiti SZJ:

- na primer starši, ki se jim rodi gluhi otrok in bi se radi z njim sporazumevali v SZJ;
- pa tudi socialni in zdravstveni delavci, ki se bodo jezika lažje naučili, ker bodo dobili dobro razlago;

- s priročno slovnico SZJ si bodo lahko pomagali tudi tolmači SZJ, da bo njihovo delo še kakovostnejše.

Novost: razlaga v SZJ!

Zelo pomemben poudarek projekta je, da bo učni jezik gradiv za učenje SZJ dejansko SZJ. Pri govorni slovenščini oziroma govornih jezikih nasploh je tak pristop danes samoumeven, pri SZJ pa bo to novost. Druga bistvena značilnost: razlaga bo dovolj univerzalna, da jo bodo lahko razumeli učenci in dijaki v šoli, pa tudi starši, starejši, tečajniki, gluhi in sliščeči.

Kdo sodeluje v projektu?

Priročna videoslovnica SZJ v enem letu in pol (toliko traja projekt) ne bo mogla raziskati vseh značilnosti jezika. Zato je eden od bistvenih ciljev projekta, da se skupino gluhih kretalcev izobrazijo za nadaljnje jezikoslovno raziskovanje SZJ. Gluhi kretalci bodo dejavno vključeni v vse faze projekta, kar je izrednega pomena tako za sodelujoče posameznike kot tudi za celotno jezikovno skupnost SZJ. Konkreten cilj oziroma rezultat projekta bo namreč didaktično gradivo za poučevanje/učenje SZJ, ki bo zares funkcioniralo kot jezikovni priroč-

nik oziroma slovnica SZJ. Pri tem je bistveno, da pri snovanju sodelujejo člani jezikovne skupnosti, saj bo le tako to gradivo lahko dobro sprejeto in ne razumljeno kot vsiljeno od zunaj, iz sliščega sveta. Poleg tega je raziskovanje jezika dolgoročen proces, kar pomeni, da je nujno izobraziti uporabnike same, da bodo sposobni nadaljnega samostojnega raziskovanja. To bomo z izobraževanjem skupine za razvoj SZJ in z izobraževanjem učiteljev SZJ tudi dosegli.

In prihodnost?

Se bo s to slovnico res bistveno spremenil položaj slovenskega znakovnega jezika in njegovih uporabnikov v Sloveniji? Bodo ljudje navsezadnje le doumeli, da SZJ ni kriljenje z rokami, ampak zapleten jezikovni sistem? Se bo zgodil čudež in bodo sliščeči za gluhe končno prenehali uporabljati tako žaljivo besedo »gluhonemi«? Bodo nehali spraševati, ali obstaja en sam znakovni jezik, ki ga razumejo in kretajo vsi gluhi po vsem svetu? Seveda ne. Kaj se bo torej s Priročno slovnico SZJ spremenilo? Dragi uporabniki SZJ, dragi kretalci, dragi gluhi, spremenili se boste vi. Ob boljšem poznavanju lastnega jezika boste sposobni prevzeti odgovornost zanj.

Matic Pavlič

Brezplačno testiranje slušnih aparatov!

Slušni centri Neuroth v vaši bližini:

Ljubljana 1 • Tbilisijjska ulica 59 • Tel 01/422 84 23

Ljubljana 2 • Cankarjeva cesta 3 • Tel 01/232 18 26

Maribor • Ljubljanska ulica 3 • Tel 02/320 56 44

Ptuj • Potrčeva cesta 17 • Tel 02/620 92 40

Celje • Ljubljanska cesta 11 • Tel 03/620 77 57

Velenje • Šaleška cesta 19a • Tel 03/620 97 35

Kranj 1 • Bleiweisova cesta 16 • Tel 041/393 698

Kranj 2 • Bleiweisova cesta 4 • Tel 04/620 22 99

Jesenice • Cesta maršala Tita 38 • Tel 04/620 22 98

Šempeter • Cesta Prekomorskih brigad 62a • Tel 05/620 23 02

Koper • Pristaniška ulica 12 • Tel 05/639 60 50

Novo mesto • Kandijška cesta 4 (Zdravstveni dom) • Tel 07/620 97 14

Murska Sobota • Cankarjeva ulica 81a • Tel 059/962 981

Brežice • Pleteršnikova ulica 1 (v Optiki Glasmaher) • Tel 031/844 584

**Neuroth ima
14 poslovalnic
po vsej
Sloveniji!**

Vaša Neurothova
strokovnjakinja
za boljši sluh

Slišati tako kot prej!

WWW.NEUROTH.SI

NEUROTH

BOLJE SLIŠATI • BOLJE ŽIVETI

Če slišite tako,
kot to berete,
z vašim sluhom
nekaj ni v redu.

TEDEN NAGLUŠNIH

7.–12. 5. 2018

Ljubljana, Slovenija

Konferenca
Mednarodne zveze
naglušnih IFHOH

**DOSTOPNOST
ODSTRANI
VSE OVIRE**

petek, 11. 5. 2018

ob 9:00, M Hotel, Ljubljana, Slovenija

sreda, 9. maj 2018

četrtek, 10. maj 2018

petek, 11. maj 2018

sobota, 12. maj 2018

7.–12. maj 2018

Seja odbora IFHOH, ZDGNS

IFHOH CRPD delavnica, ZDGNS

Ogled mesta in sprejem delegatov konference

IFHOH Konferenca, M Hotel:

DOSTOPNOST ODSTRANI VSE OVIRE

Skupščini IFHOH in EFHOH, M Hotel

Spremljajoče aktivnosti

TEDEN NAGLUŠNIH 7.–12. 5. 2018 Ljubljana, Slovenija

Konferenca Mednarodne zveze naglušnih IFHOH

DOSTOPNOST ODSTRANI VSE OVIRE

petek, 11. 5. 2018, ob 9.00,
M Hotel, Ljubljana, Slovenija

PROGRAM

8.00–9.00 Prihodi in registracija

9.00–9.30 Pozdravni nagovori

9.30–11.15 Pravne podlage v Sloveniji in svetu

- 9.30–9.50 Globalni okviri, vključno s Konvencijo o pravicah invalidov, **Ruth Warick**, predsednica IFHOH, Kanada
- 9.50–10.10 Dostopnost za osebe z okvaro sluha in slovenska zakonodaja, **Dragica Bac**, generalna direktorica Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja na MDDSZEM
- 10.10–10.30 Zagotavljanje pravice do slušnih aparatov v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji, **Drago Perkič**, vodja Oddelka za medicinske pripomočke, ZZZS
- 10.30–10.50 Zakonodaja in dostopnost grajenega okolja za osebe z okvaro sluha, **Pavli Koc**, sekretarka Direktorata za prostor, graditev in stanovanja, MOP
- 10.50–11.15 Razprava

11.15–11.30 Odmor

11.30–13.00 Psihološki vidik okvare sluha

- 11.30–11.50 Sluh in govor pri oblikovanju osebnosti, **mag. Viljem Ščuka**, dr. med.
- 11.50–12.10 Izguba sluha in delovni spomin, **Aida Regel Poulsen**, generalna sekretarka EFHOH, Danska
- 12.10–12.30 Psihološko-socialni vidik oseb z okvaro sluha, **Matjaž Juhart**, PF, Univerza na Primorskem
- 12.30–12.50 Okoljski hrup in javno zdravje, **dr. Sonja Jeram**, NIJZ
- 12.50–13.00 Razprava

13.00–15.00 Odmor za kosilo

15.00–16.30 Dostopnost odstrani vse ovire

A Medicinska rehabilitacija

- 15.00–15.15 Vzroki naglušnosti in gluhosti, **doc. dr. Saba Batellino, dr. med., UKCLJ**
- 15.15–15.30 Kohlearna implantacija pri odraslih: indikacije, operativni poseg in rehabilitacija, **doc. dr. Janez Rebol, dr. med., UKCMB**
- 15.30–15.45 Logopedsko-surdopedagoška obravnava naglušnih oseb, **dr. Damjana Kogovšek, PF, Univerza v Ljubljani**

B Psihosocialna rehabilitacija

- 15.45.–15.55 Dostopnost odstrani vse ovire, **Adem Jahjefendić, ZDGNS**
- 15.55–16.05 Podpora uporabnikom slušnih aparatov na lokalnem nivoju, **Marko Štanta, NIJZ**
- 16.05–16.20 Ozaveščanje delodajalcev o prilagoditvah za naglušne, **Darja Pajk, ZDGNS**

16.20–16.30 Razprava in sklepi, Boris Horvat in Adem Jahjefendić

Več informacij na: <http://www.zveza-gns.si/konferenca-ifhoh-a/>

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

DEAF AND HARD OF HEARING CLUBS ASSOCIATION OF SLOVENIA

Ljubljana, Drenikova 24, Slovenija

T: +386 (01) 500-15-00, F:+386 (01) 500-15-22

Kontaktna oseba: Adem Jahjefendić: naglusni@zveza-gns.si

www.zveza-gns.si

Po uspešnem letu že novi načrti

V Društvu gluhih in naglušnih Posavja smo v četrtek, 15. 3. 2018, izvedli redno letno skupščino, ki so se je udeležili delegati, živeči na območju občin Krško, Brežice, Sevnica in Kostanjevica na Krki. Skupščine se je udeležil tudi predsednik ZDGNS, Mladen Veršič.

V poročilu o opravljenih aktivnostih v letu 2017 smo predstavili izvedbo posebnih socialnih programov in aktivnosti, ki jih izvajamo za naše uporabnike.

V preteklem letu smo izvedli razne izobraževalne in ustvarjalne delavnice, predavanja, okrogle mize, svetovanja staršem otrok in mladostnikov z izgubo sluha. Od leta 2011 izvajamo tudi program Osebna asistenca, ki je namenjen našim ostarelim uporabnikom.

Delovno predsedstvo skupščine ob poročanju in planu za leto 2018

Delovali smo na področju športa in rekreacije, izvedli državno prvenstvo v dvoranskem nogometu, v sodelovanju s Športno zvezo gluhih Slovenije in ZDGNS. Organizirali smo rekreativne pohode in druženja v naravi, izvedli predavanja na temo ohranjanja zdravja in zdravega načina življenja, koordinirali letovanja v počitniških kapacitetah ZDGNS. Na področju kulture smo opravili vrsto ogledov kulturno-zgodovinskih znamenitosti v Posavju in tudi drugje po Sloveniji. Med drugim smo izvedli kar tri ekskurzije in si ogledali Nordijski center v Planici, rojstno hišo dr. Franceta Prešerna v Vrbi na Gorenjskem, baziliko na Brezjah in Avsenikov muzej v Begunjah. V naslednji ekskurziji smo si ogledali Celjski grad in Friderikov stolp z mučilnimi napravami iz srednjega veka, obiskali fontano piva in si ogledali Hmeljarski muzej v Žalcu, se okrepčali s kosilom ter slastnimi krofi v gostišču na Trojanah in si ogledali še virtualni muzej 4 dritl v Trbovljah. Pred božič-

no-novoletnimi prazniki pa smo si ogledali tudi posestvo Salaj v Čazmi na Hrvaškem. Vsa ta druženja so za naše uporabnike zelo pomembna, saj jim omogočajo spoznavanja znamenitosti, kulture in zgodovine, obenem pa je druženje dobra oblika preživljanja prostega časa. V letu 2017 smo bili posebno zadovoljni s sodelovanjem s Posavskim muzejem Brežice (PMB), ki je za naše uporabnike ob mednarodnem dnevu gluhih v septembru omogočil voden ogled njihovih stalnih in občasnih razstav. Željo po približevanju možnosti ogledov za naglušne uporabnike so v PMB nabavili tudi prenosne slušne zanke. V društvu že 19 let sodelujemo tudi z Valvasorjevo knjižnico Krško in tako smo tudi v preteklem letu enkrat mesečno izvajali srečanja in predstavitve knjižnega gradiva v prostorih društva, zato da naše uporabnike navajamo k rednemu branju, bogatenju in ohranjanju besednega zaklada. Že drugo leto zapored smo izvedli tudi zahteven projekt Roke skozi objektiv, ki je obsegal izvedbo fotografskih in filmskih delavnic, temu pa sta sledila tudi fotografska razstava in filmska produkcija v Dvorani v parku v Krškem. Projekt smo izvedli v sodelovanju z Društvom ljubiteljev fotografije Krško in produkcijo Lija medija, finančno pa ga je podprla občina Krško. Udeležili smo se tudi filmskega festivala gluhih v Slovenskih Konjicah.

Ustanovni in častni član DGN Posavja Krško Albin Levičar (desno) in predsednik ZDGNS Mladen Veršič

Opravljenih je bilo še mnogo aktivnosti, srečanj, svetovanj in pomoči posameznikom ter družinam in lahko rečemo, da je za nami res uspešno in vsebinsko bogato leto, kar se kaže tudi v sodelovanju in vključevanju uporabnikov.

Tudi za leto 2018 smo si zastavili vrsto nalog in aktivnosti, ki našim uporabnikom omogočajo enakovredno vključevanje v sliščem okolju. Vse ak-

tivnosti bodo tudi v prihodnje potekale v komunikacijsko dostopnih oblikah, v znakovnem jeziku, z uporabo tehničnih pripomočkov itd. Uporabnikom bomo svetovali pri raznih življenjskih težavah, problemih, jim zagotavljali podporo pri zaposlovanju, urejanju dokumentacije in zadev v javnih uradih in ustanovah, jih obveščali o aktivnostih po lokalnih medijih, z osebnimi vabili, objavami. Sodelovali bomo z različnimi institucijami in javnimi ustanovami v našem okolju ter našim uporabnikom ponudili pomoč in podporo, ko jo bodo potrebovali. Želimo si uspešnega sodelovanja tako uporabnikov kot tudi širšega okolja.

V posebno veselje nam je bilo, da se je tokratne skupščine udeležil naš prvi predsednik, ustanovni

in častni član našega društva, g. Albin Levičar, ki je pred kratkim praznoval 90-letnico. V nagovoru je izrazil pohvalo za dobro delo društva in številne izvedene dejavnosti ter zaželel dobro delo tudi v prihodnje. Poudaril je, da ima društvo dobre prostorske razmere za delo, žal pa omejene finančne možnosti, kar zahteva velik napor in iznajdljivost strokovnih delavcev pri doseganju ciljev.

Ob prijetnem druženju smo redno letno skupščino sklenili z novimi željami in optimizmom, da bomo tudi v letu 2018 našim uporabnikom ponudili mnogo aktivnosti ter pomoč za lažje vključevanje v življenje in delo.

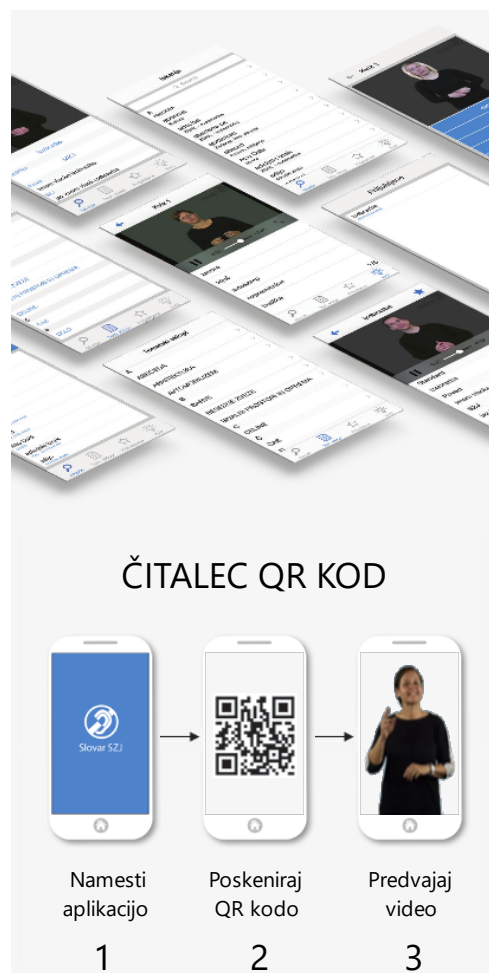
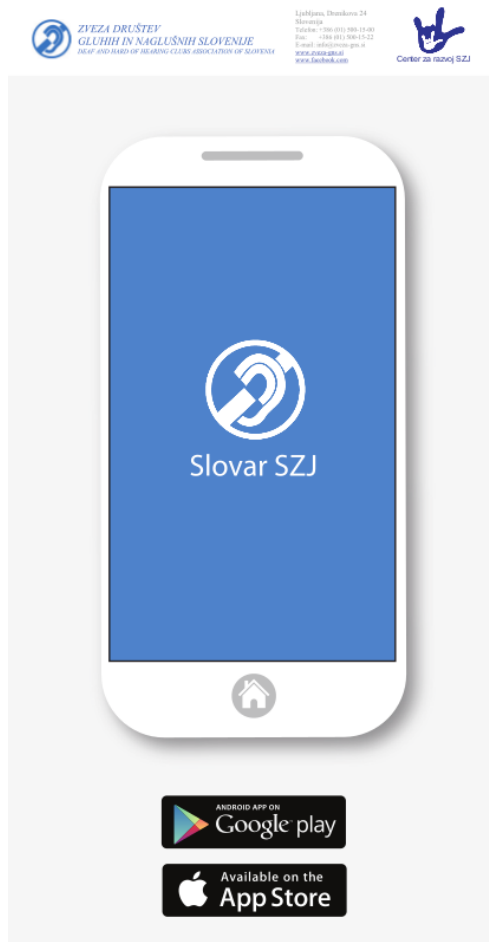
Vlasta Moškon

QR-koda

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko sedaj ogledate videoposnetke v SZJ s pomočjo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

Preprečevanje socialne izključenosti gluhih in naglušnih v občinah južne Primorske

Na čelo koprskega društva gluhih in naglušnih, ki deluje od leta 1955 in je eno izmed trinajstih društev Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS), je bila konec lanskega leta izvoljena Darja Mujkanović, ki je prevzela funkcijo predsednice Antonije Selišnik; ta je društvo, ki šteje okrog 300 članov, vodila 12 let. Milan Šuc iz Pliskovice, predsednik kraške sekcije, ki združuje 80 članov s Krasa in iz Brkinov, pa je 20. oktobra lani postal podpredsednik koprskega društva, ki je prepoznavno društvo na Slovenskem. Društvo se je lani preimenovalo v Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske, saj deluje na območju desetih občin v južnem delu Primorske.

Nagovor predsednika ZDGNS Mladena Veršiča

Na letošnjem rednem zboru članov (23. marca), ki se ga je udeležil tudi predsednik ZDGNS Mladen Veršič, je sekretarka Sonja Bordon predstavila opravljene naloge v lanskem letu, sprejeli pa so tudi program dela za tekoče leto. Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske uresničuje osnovno nalogo društva, to je pomoč gluhim in naglušnim na vseh življenjskih področjih, še zlasti pri preprečevanju socialne izključenosti teh oseb, ki nastane predvsem zaradi komunikacijskih težav. Izvajajo tudi pet posebnih programov (usposabljanje za aktivno življenje in delo, osebna asistenca, kulturne in interesne dejavnosti, rekreacija in šport in informativno dejavnost). Začeli so sodelovati tudi s Pomorskim muzejem Sergija Mašera Piran, ki želi svoje prostore opremiti tako, da bodo dostopni tudi za gluhe in naglušne. Izvajajo tudi tečaje znakovnega jezika, znakovni jezik in gluhoto pa so predstavili tudi na delavnicah za učence domače osnovne šole. Pri izvajanju programov sodelujejo z

drugimi sorodnimi društvi in institucijami. Petnajstim svojim članom so zaradi socialne ogroženosti omogočili brezplačno letovanje v Kranjski Gori. Na sedež društva (Koper, Župančičeva 18) pa se še zlasti poleti obrača vse več tujcev, ki išče pomoč in jo tudi dobi. Sicer pa družabna srečanja članov potekajo ob sredah popoldne.

Predsednica društva Darja Mujkanović

Pestra in bogata je tudi kulturna dejavnost, izvajajo pa tudi redna mesečna predavanja in delavnice. Zanimanja so bila še zlasti za kulinarične delavnice bobičev, proslavili so kulturni dan in dan žena, pripravili velikonočno delavnico, predavanja in kvize, proslavili dan mladosti, se udeležili krvodajalske akcije, izdelovali čestitke in izdelke iz gline ipd. Ogledali so si vinsko klet Vinakoper z degustacijo, prihod dedka Mraza obogatili z družabnostjo in tombolo. Ob olimpijskem dnevu gluhih in naglušnih v Ljubljani so se vzpeli z vzpenjačo in si ogle-

Sekretarka Sonja Bordon je podala poročilo in predstavila letni program.

Udeleženke letnega zбора so prejele tulipane.

dali Ljubljanski grad. Tudi Kraševci imajo lepe spomine na počastitev mednarodnega dneva gluhih. Lani so organizirali državno prvenstvo v balinanju, na katerem so dosegli lepe uspehe. Sestavni del društva je tudi sekcija s Krasa in iz Brkinov, ki šteje

80 članov in jo že vrsto let vodi Milan Šuc, ki je v organih koprskega društva aktiven že 38 let. Člarnarina za leto 2018 ostaja enaka (12 evrov).

Predsednik ZDGNS Milan Veršič je poudaril dobro skupno sodelovanje društva in člane seznanil z novostmi na področju zakonodaje (o že sprejetem Zakonu o športu, ki gluhe športnike na olimpijskih igrah izenačuje s slišječimi, in predloge Zakona o osebni asistenci, po katerem naj bi gluhi prejeli komunikacijski dodatek).

Na letnem zboru članov ob bližajočem se materinskem dnevu so vsaki ženski poklonili tulipan, v sproščenem vzdušju pa so nadaljevali druženje ob dobri kapljici, slastni večerji in poskočni glasbi v lokalni restavraciji.

Olga Knez

Zbor članov društva 2018

Udeleženci zboru članov MDGN Velenje

V sredo, 14. 3. 2018, je ob 16. uri v dvorani Mladinskega hotela Velenje potekal letni zbor članov Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje. Zbralo se nas je zelo veliko, kar kaže na to, da je društvo zelo aktivno in prepoznavno. Članstvo se vsako leto povečuje in v društvu smo vsakega novega člana zelo veseli. Na naše povabilo se je odzval tudi predsednik Zveze društev gluhih in

naglušnih Slovenije Mladen Veršič z ženo. Dogodek se je začel z nagovorom predsednika društva Franca Forštnerja, nato je bila na vrsti izvolitev delovnih teles in poročili za leto 2017. V nadaljevanju smo predstavili še delovni in finančni plan za leto 2018 ter zadovoljni končali zbor, po koncu pa nas je pričakala še pogostitev.

Janja Krajnc

Predstavitve dnevnega reda

Izdelovali smo velikonočne aranžmaje

Na končne izdelke smo bili vsi ponosni.

V sredo, 21. 3. 2018, smo se v velikem številu zbrali na velikonočni ustvarjalni delavnici v prostorih društva. Prevladovala so članice, ki smo

pod strokovnem vodstvu naše članice Marine izdelale zanimive košarice za pirhe ob prihajajočih velikonočnih praznikih. Družbo nam je delalo nekaj članov, ki so prav tako dokazovali ročno spretnost in ustvarjalnost. Zavzeto smo izdelovali rožice in drugo okrasje iz papirja ter sestavljali košarice. Nanje smo potem lepili različne okraske v veselih pomladnih barvah. V košarice smo dali gnezda, spletena iz laskov, v katera smo položili raznobarnve jajčke. Vsak je ustvaril svojo malo umetnino, ker smo jih izdelali in okrasili po lastnih željah in idejah.

Tatjana Pirečnik

---

8. marec – dan žena

Društvo MDGN Velenje je v četrtek, 8. marca 2018, v Hotelu Paka za članice organiziralo praznovanje dneva žena. Udeležba je bila številna. Za glasbo je poskrbel predsednik Franc, učenka mentorice Lucije iz Plesnega studia N pa je pripravila plesno točko. Predsednik je vsem navzočim zaželel dobrodošlico in pozval članice in člane, da se še naprej v tako velikem številu udeležujemo aktivnosti v društvu.

Hvala vodstvu društva za tako lep sprejem in iz srca dano rožico.

Sonja Triglav

Udeležanke praznovanja ob dnevu žena

Dan žena in dan mučenikov

8. marec oziroma dan žena je mednarodni praznik žensk, ki opozarja na enakopravnost med spoloma. Praznuje se že od začetka dvajsetega stoletja. Na ta dan se spomnimo na boj žensk za njihovo socialno, ekonomsko in politično enakopravnost.

Dan mučenikov pa so si moški izbrali kot šaljivo protiutež dnevu žena, ki ga praznujejo dva dneva pozneje. Zaznamuje spomin na štirideset vojakov, ki se niso hoteli odreči krščanski veri, in so zato umrli mučeniške smrti.

Praznično druženje smo popestrili z delavnico izdelovanja naravne kozmetike. Barbara Fortuna nam je predstavila svojo podjetniško pot. Povedala nam je, zakaj se je odločila, da začne sama izdelovati izdelke za osebno nego iz naravnih sestavin. Za to so standardi v Sloveniji zelo visoki. Uporablja se lahko le tisto, kar je primerno tudi za uživanje.

S pomočjo dveh asistentov, Aledina in Namika, je za vse navzoče izdelala balzam za ustnice. Ker morajo biti sestavine zelo natančno stehtane, prvi poskus ni uspel, v drugo pa so bili uspešni. Nastrgali so kakavovo maslo, ga s čebeljim voskom ter mandljevim in ricinusovim oljem stopili, nato pa prelili v primerne posodice. Ko se je masa popolnoma ohladila, je bil balzam za ustnice primeren za uporabo.

Člani so se zanimali tudi za druge izdelke. Pozimi ima večina težave s suho kožo, zato nam je ga. Barbara priporočila karitejevo maslo. Ta pomaga zaščititi, mehčati ter obnavljati izsušeno in občutljivo kožo. Kreme za obraz izdelava za vsak tip kože

Udeleženci delavnice in praznovanja dneva žena

posebej, zato najprej naredi vzorec, s katerim ugotovi tip kože.

Izvedeli smo veliko novega, predvsem kako naravno poskrbeti za nego svojega telesa.

Geni Močnik

Bonton

V sredo, 31. 1. 2018, smo imeli v naših prostorih (DGN Ljubljana) predavanje z naslovom Bonton. Predavanje je potekalo v slovenskem znakovnem jeziku, prav tako je bil navzoč tolmač. Predavala sem Lada Lištvanova.

Delavnica o bontonu

Na predavanju smo se naučili, kako se vedemo v socialnem okolju, kaj pomeni etika, kako se pozdravimo, kako si ob pozdravu stisnemo roko itd. Prav tako smo ponovili osnovne besede bontona, kdo najprej pozdravi, katere vrste pozdravov poznamo, kako se vedemo na sestanku, na predstavi,

v gledališču in kinu, kakšen je bonton na predavanju, kako se obnašamo za mizo, ponovili pa smo tudi osnove bontona pri uporabi mobitela.

Predavateljica Lada Lištvanova

Po predavanju smo imeli debato in delavnico, na kateri smo v praksi skupaj z našimi člani pokazali osnove bontona za mizo in na sestanku z direktorjem.

Lada Lištvanova

Osnovna šola Toneta Pavčka (Mirna Peč)

V torek, 6. 3. 2018, smo učencem Osnovne šole Toneta Pavčka (Mirna Peč) približali življenje oseb z izgubo sluha, saj nas je gospa Mateja povabila, da gluhoto predstavimo njihovim učencem. Z nami je bil tudi tolmač Boštjan, saj brez tolmača gluhi ne bi »slišali« vprašanj, ki so jih zastavljali učenci in učitelji. Učenci so bili razdeljeni v tri skupine in vsaki od njih je bilo posebej predstavljeno življenje gluhih ter delovanje društva. Jasmina in Marijana sta v znakovnem jeziku povedali pravljico Mojca Pokrajculja ter pesem Milijon in ena. Učencem sem pokazala enoročno abecedo in najpogostejše kretnje (hvala, prosim, dober tek, dober dan, lep pozdrav ...).

Povedala sem jim, da je gluhotna ena najtežjih invalidnosti – je nevidna invalidnost. Najtežje je gluhih, ki ne slišijo že od rojstva. Vzroki, ki vplivajo na izgubo sluha, so: dednost, bolezen matere ali otroka v času nosečnosti, težave med porodom, različne bolezni, poškodbe, hrup, ropot, način življenja, nekatera zdravila, starost ... Opozorila sem jih, da tudi uporaba ušesnih slušalk vpliva na izgubo sluha.

Pojasnila sem jim, kako se gluhi informirajo, izražajo, komunicirajo in na kaj moramo biti pozorni, kadar komuniciramo z gluho osebo. Ker gluhi dobro berejo z ustnic, je pomembno, da jih gledamo v obraz, da govorimo razločno in ne prehitro, da

nimamo v ustih hrane ali drugih motečih dejavnikov, da se čim manj obračamo in ne mahamo z rokami. Če je treba, se jim napiše, vendar razumljivo, pri tem pa ne uporabljamo kratic. Prostor mora biti primerno osvetljen, ne »skrivamo« se za zasloni ali kakšnimi drugimi predmeti, predvsem pa si je treba vzeti malo več časa za komunikacijo.

Na obisku v osnovni šoli Toneta Pavčka v Mirni Peči

Predsednik je prikazal tehnične pripomočke, ki jih za boljše sporazumevanje uporabljajo gluhe in naglušne osebe. Mlajši učenci so bili zelo navdušeni nad enoročno abecedo. Vsi so želeli, da jim črkujemo njihovo ime. Na koncu pa nam je učenec zai-gral na harmoniko.

Geni Močnik

Izlet v Porabje in na Goričko

Članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Izlet v Porabje in na Goričko

so se nedavno odpravili na izlet proti slovenskemu Porabju, na skrajni zahod Madžarske. Obiskali so mesto Monošter, kjer so si v muzeju Avgusta Pavla ogledali razstavo o Slovencih, ki živijo na Madžarskem. Nato so se odpravili na Goričko, kjer so jih na izletniški kmetiji sprejeli s prigrizkom in aperitivom. Tam so se udeležili delavnice peke prekmurske gibanice, na kateri jih je gospodinja predstavila izvorni recept. Po poznem kosilu in druženju so se v večernih urah z lepimi spomini vrnili domov.

Jaša Gačnikar

SPLETNA^{TV}

TOČNO OPOLDNE

nova informativna oddaja
za gluhe in naglušne

od ponedeljka do petka
vsak dan ob 12.uri

Ogled dokumentarnega filma o Valentinu Staniču (1774–1847)

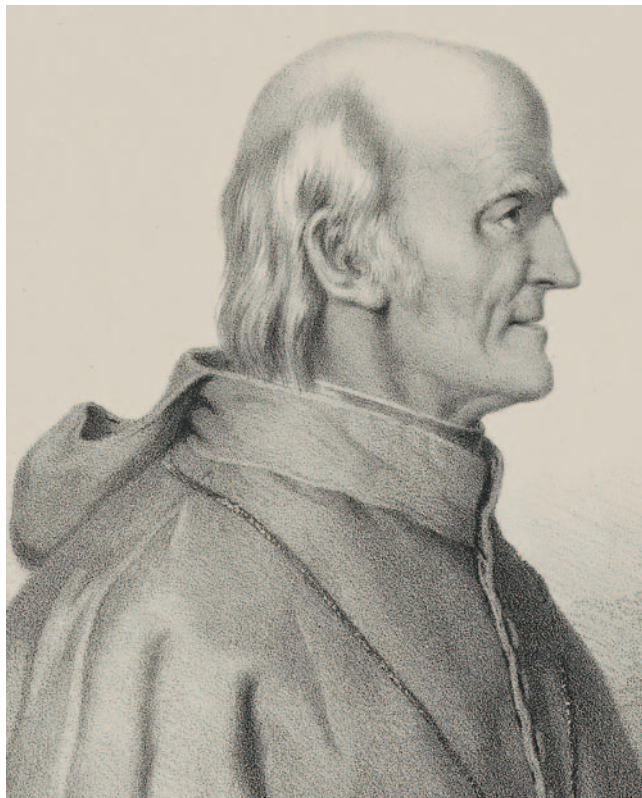
Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije vabi na ogled filma o Valentinu Staniču, humanistu, narodnem buditelju in ustanovitelju goriške gluhone-mnice, ki bo v ponedeljek, 23. aprila, ob 10. uri v projekcijski dvorani Kinodvora, Kolodvorska ulica 13 v Ljubljani.

Iz Filmskega arhiva Televizije Slovenija smo pridobili dokumentarni film o Valentinu Staniču iz leta 1999 avtorice Marjete Keršič Svetel, znane po oddajah Gore in ljudje. V filmu nastopajo tudi gluhi otroci iz Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana. Film je dolg 50 min.

Valentin Stanič je leta 1800 opozoril nase s svojimi vrhunskimi alpinističnimi dosegi gorskih vrhov v Alpah (Watzmann, Großglockner, Hoher Göll), po letu 1802 pa s svojim izredno pomembnim prerediteljskim, vzgojiteljskim in humanističnim delovanjem na Goriškem. Pri mladih in starih je vzbujal ljubezen do slovenske materinščine in zaradi njegovega prizadevanja so leta 1840 v Gorici ustanovili gluhone-mnico ter leta 1846 prvo društvo proti mučenju živali v avstrijski monarhiji. Glavnico svojega premoženja je zapustil v dobrodelne namene.

Film bo opremljen s slovenskimi podnapisi. Dvorana je opremljena z indukcijsko zanko.

Na dogodek bomo poleg avtorice povabili člane iz 13 društev gluhih in naglušnih, Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana, tri šolske centre za gluhe in naglušne otroke, Slovensko matico, Planinsko zvezo Slovenije ter Inštitut za zgodovino medicine

Valentin Stanič

Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije.

Po projekciji bo kratka predstavitev zgodovine delovanja gluhih in naglušnih na Slovenskem.

Prisrčno vabljeni k ogledu filma!

PIŠITE V NAŠE GLASILO
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Tadej Enci četrti na evropskem dvoranskem prvenstvu gluhih v atletiki

Evropsko prvenstvo gluhih v dvoranski atletiki je potekalo od 22. do 24. marca v beloruskem mestu Gomelu, 310 km jugovzhodno od glavnega mesta Minska. Na tem tekmovanju je naš gluhi atlet Tadej Enci tekel v svoji paradni disciplini 400 metrov in poskušal ubraniti naslov dvoranskega evropskega prvaka izpred dveh let v Torunu na Poljskem.

Pred odhodom na evropsko prvenstvo gluhih je opravil treninge pod budnim očesom trenerja Gregorja Doberška. V Sloveniji ni pokrite dvorane s krožnimi atletskimi stezami, zato sta Tadej in Gregor občasno prilagajala treninge dvoranskim atletskim stezam za tek na 60 metrov v Celju. Sicer pa je Tadej imel zunanje treninge ne glede na vre-

Pred odhodom na prvenstvo

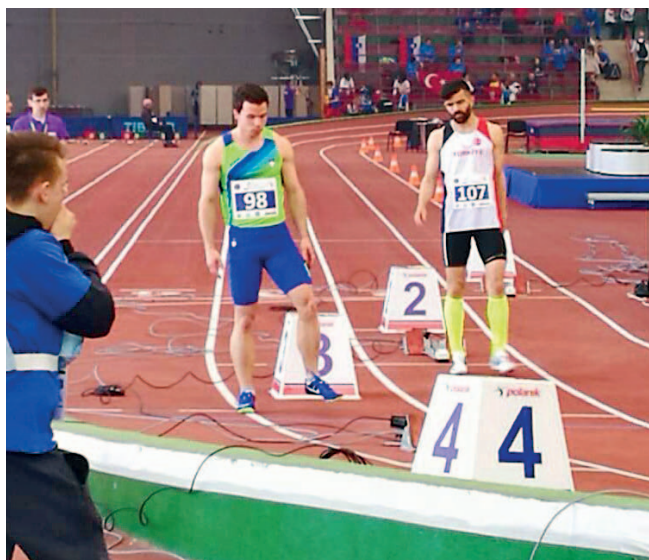
menške razmere, tudi če je bila temperatura zraka pod nič stopinj Celzija. Njegov trener Doberšek je pripomnil, da so bili letošnjo zimo trenažne razmere zelo slabe. Zaradi neočiščenega snega na atletskih stezah ni bilo mogoče izvesti treningov, tako da jih je bil Tadej primoran opraviti kar na pločniku pred velenjskim stadionom.

Slavnostna otvoritev

Za piko na i je Tadej Enci kot prvi gluhi slovenski športnik osvojil bronasto medaljo v konkurenci slišočih atletov na državnem prvenstvu Slovenije. Ob tem je izjavil, da je bila med slišočimi atleti v teku na 400 metrov huda konkurenca.

Tadej Enci in Gregor Doberšek sta v torek, 20. marca, ob 7. uri zjutraj odpotovala z letališča Jožeta Pučnika na Dunaj in tam presedla na drugo letalo proti Minsku. Od tam so ju beloruski kolegi odpeljali v Gomel na prizorišče evropskega dvoranskega prvenstva gluhih v atletiki, kjer je imel 22. marca kvalifikacije za uvrstitev v polfinale.

Priprava na start

V Gomelu je pokrita dvoranska krožna atletika s štirimi stezami. Na teh stezah so lahko tekli samo štirje tekači, v nasprotju s Poljsko izpred dveh let, ko je imela pokrita atletska dvorana šest stez.

Naš gluhi atlet je uspešno začel nastop na evropskem dvoranskem atletskem prvenstvu za gluhe v Gomelu v kvalifikacijah. V zadnji, šesti kvalifikacijski skupini je dobro startal in hitro prevzel vodstvo pred drugimi tekači in v teku na 400 metrov osvojil prvo mesto v skupini, ki ga je pripeljalo v polfinale.

Tadej Enci se je s tekom na 400 metrov kot prvi v drugi polfinalni skupini s časom 52:08 neposredno uvrstil v finale. Tam so mu konkurirali Ukrajinca Sergij Drach in Dmytro Rudenko ter turški tekač Yasin Suzen, olimpijski prvak v teku na 400 metrov z olimpijskih iger gluhih Samsun 2017. Rudenko je nosilec štirih medalj z dveh olimpijskih iger gluhih,

Tadej Enci in Gregor Doberšek

Drach pa ima dve medalji. To pomeni, da se je Tadej uvrstil med najboljše atlete na svetu.

V finalnem teku je osvojil odlično 4. mesto in še vedno spada med najboljše evropske gluhe atlete v disciplini teka na 400 metrov. V tej disciplini je naslov evropskega prvaka osvojil turški tekač Yasin Suzen, olimpijski prvak v teku na 400 metrov iz Samsuna, drugi je bil Dmytro Rudenko in tretji Sergij Drach, oba iz Ukrajine.

Tadej Enci

Imel bo še nove priložnosti na prihodnjih tekmovanjih, ki jih čakajo. Po vrnitvi je Enci dejal: »Četrtega mesta sem se izredno razveselil, saj je bila letos res močna konkurenca. Letošnji zmagovalec je lani postal tudi olimpijski prvak in rekorder gluhih, tako da je bilo zares težko. Četrto mesto od štiriindvajsetih prijavljenih je zame velik uspeh, je pa bilo izjemno težko teči v dvorani, saj je bila krivina zelo ostra. Bila je popolno nasprotje krivin, ki sem jih bil vajen na prejšnjih tekmovanjih.« Zavedati se je treba, da je konkurenca, ki še posebej vlada v kraljici športa, zelo huda.

V imenu Športne zveze gluhih Slovenije mu iskreno čestitamo za izjemno 4. mesto in Športna zveza gluhih Slovenije ga bo še naprej podpirala na njegovi poti.

Robert Žlajpah

Državno prvenstvo gluhih in naglušnih v badmintonu

V soboto, 3. marca, je v Slovenskih Konjicah v športni dvorani potekalo državno prvenstvo gluhih in naglušnih v badmintonu, ki ga je organiziralo Medobčinsko društvo občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. Prvenstvo se je začelo ob 9. uri zjutraj. Športnike sta najprej pozdravila predsednik društva Matevž Marinko in vodja športne sekcije Branko Brumec. Vse zbrane je nagovoril tudi predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Dobitniki in dobitnice medalj

Mladen Veršič in delegat Športne zveze gluhih Slovenije Robert Žlajpah. Državnega prvenstva, ki ga je sodil Robert Malič, se je udeležilo 24 tekmovalk in tekmovalcev. Tekmovanje je trajalo vse do 15. ure. Po tekmovanju so razglasili rezultate in podelili medalje. V ženski kategoriji je prvo mesto osvojila članica domačega društva, Karmen Medved.

Rezultati:

Moški:

1. mesto: Robert Debevec, DGN Podravja Maribor
2. mesto: Klemen Žnidar, DGN Ljubljana
3. mesto: Marko Šmid, DGN Celje

Ženske:

1. mesto: Karmen Medved, MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče
2. mesto: Gordana Škof, DGN Celje
3. mesto: Sabina Radovanovič, DGN Celje

Jaša Gačnikar

5. liga prvakov gluhih v dvoranskem nogometu

Uvrstitev na DCL (Deaf Cup League, ligi prvakov gluhih v futsalu) pridobijo vsakokratni državni prvaki iz 30 držav evropske celine. V letu 2017 je naše Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor že 23. osvojilo naslov državnih prvakov. Peta liga prvakov gluhih v dvoranskem nogometu (Deaf Cup League – DCL) je potekala v španskem mestu Alcala de Henares od 28. 1. do 3. 2. 2018. Naši so osvojili odlično 14. mesto.

Ekipa dvoranskega nogometa v Španiji

Vrnitev domov

Iskrena hvala vsem, podjetjem, organizacijam in posameznikom, ki ste denarno, z opremo ali prostovoljnimi delom pomagali gluhih športnikom pri udeležbi v ligi prvakov gluhih v dvoranskem nogometu v Španiji.

Milan Kotnik

Lahko igrača poškoduje otrokov sluh?

Otroci imajo radi igrače, ki sproščajo zvok. Rezultati preverjanja glasnosti igrač, ki smo jih kupili v naših trgovinah, kažejo, da ta ne presega dovoljenih meja. To pomeni, da testirane igrače po veljavnih standardih niso preglasne. Kljub temu ni vse tako idealno, kot se zdi, saj imajo po mnenju strokovnjakov veljavni standardi, ki določajo meje glasnosti za igrače, precej pomanjkljivosti.

Zdravniki po svetu so si edini: pogosto so krive preglasne igrače, da je pri otrocih vse več okvar sluha. Do okvar in izgube sluha zaradi čezmerne izpostavljenosti hrupu prihaja skoraj neopazno, postopoma in brez bolečin, posledice pa so trajne. Nesporno je, da so otroci v obdobju odraščanja iz-

postavljeni čezmernemu hrupu. Vzrok za težave ni le naraščajoči hrup v okolju in preglasno poslušanje glasbe v najstniških letih, od rojstva naprej jim ponujamo igrače, ki oddajajo zvok.

Začne se s pojočo dudo, ropotuljicami in piskajočimi plastičnimi ali gumijastimi igračkami; ko nekoliko zrastejo, se igrajo z govorečimi in jokajočimi punčkami, telefoni, avtomobilčki s sirenami, na vrsto pridejo glasbila, orodja, pištole, puške, otroci pa čedalje več ur preživijo v igranju s hrupnimi računalniškimi igravicami. Tudi najbolj nadležni zvoki otrok ne motijo, igrali bi se ure in ure, če igre zaradi hrupa, ki nas moti, ne bi prekinili odrasli.

Hrup in zdravje

Kako in koliko torej hrup, ki smo mu ljudje vsakodnevno izpostavljeni, ogroža zdravje? Hrup je nezaželen zvok, ki lahko povzroči začasne ali trajne okvare sluha. Njegova jakost, glasnost, se meri v decibelih (dB). Decibelna lestvica je logaritemska, zato zvišanje ravni zvoka na primer za tri decibele pomeni že podvojitev jakosti zvoka. Običajen pogovor ima jakost 65 dB, kričanje navadno okoli 80 dB, hrup na prometni cesti od 80 do 90 dB. Čeprav je razlika zgolj 15 dB, je kričanje tridesetkrat glasnejše kot običajen pogovor. Moč ali jakost hrupa se meri z uporabo frekvenčnega filtra A (dB(A)), ker je človeško uho različno občutljivo za različne frekvence. Za višje ravni zvočnega pritiska (hrupa) se uporablja tudi filter C, ki prepušča nekoliko več frekvenc kot filter A.

Jakost pa ni edini dejavnik, ki določa, ali je hrup nevaren; pomembno je tudi, koliko časa smo mu izpostavljeni.

Ogroženost zaradi hrupa tudi ni enaka za vse, saj imajo nekateri prirojeno odpornost. Nekateri lahko brez posledic prenesejo hrup precej visoke

Tveganje v odvisnosti od jakosti hrupa in časa izpostavljenosti

85 dB	Okvara sluha nastane, če smo izpostavljeni hrupu več kot 8 ur.
85–90 dB	Okvara sluha nastane, če smo izpostavljeni hrupu več kot 2 uri.
90–100 dB	Okvara sluha nastane, če smo izpostavljeni hrupu od 1 do 2 uri.
100–110 dB	Okvara sluha nastane, če smo izpostavljeni hrupu od 2 do 15 minut.
110–120 dB	Okvara sluha nastane, če smo izpostavljeni hrupu manj kot 30 sekund.
130 dB	Vsaka izpostavljenost tako močnemu hrupu povzroči trajno okvaro sluha.

jakosti, drugim pa v istem okolju sluh hitro peša. Okvara sluha, ki nastane pri dolgotrajni in čezmerni izpostavljenosti hrupu, pa je trajna in je ni mogoče več popraviti.

Meje hrupa

Meje glasnosti za igrače določajo standardi, ki pa po mnenju strokovnjakov niso najustreznejši, ker ne upoštevajo dovolj občutljivosti otrok in njihovega vedenja. Predpisani postopki meritev so v nekaterih točkah sporni. Nesmiselna je na primer meritev hrupa na oddaljenosti 50 cm, ker presega dolžino otrokove roke. Vrednosti za hrup upoštevajo podatke glede izpostavljenosti čezmernemu hrupu, ki veljajo za varnost pri delu za odrasle in ne upoštevajo občutljivosti otroških čutil. Čeprav stroka priznava, da so meje postavljene za različne vrste hrupa, se bitka za znižanje zapisanih vrednosti na razumnejšo raven nadaljuje. Vzrok za to je verjetno tudi v tem, da pri pripravi standardov sodelujejo predvsem strokovnjaki iz industrije, ti pa zagovarjajo stališče, da hrup, ki ga sproščajo igrače, ne prinaša pomembnega tveganja za zdravje in varnost otrok.

Naj poudarimo, da tudi pri vrednostih, ki veljajo za hrup na delovnem mestu in so bile izhodišče tudi pri določanju mejnih vrednosti za igrače, ni vse tako, kot bi moralo biti. Meja povprečne osemurne izpostavljenosti hrupu pri delu (v Evropi in Ameriki je ta vrednost 85 dB) je po mnenju zdravnikov postavljena previsoko in ne zagotavlja ustrezne zaščite delavcev. Ta vrednost je pač rezultat kompromisa, ki so ga dosegli strokovnjaki in zdravniki pri pogajanjih z industrijo.

Glasne igrače

Poglejmo, s kako močnim hrupom se pri igri z igračami, ki oddajajo zvok, srečujejo otroci. Standard je pri igračah za mejno vrednost trajajočega

hrupa določil 85 dB(A), hrup merijo v oddaljenosti 50 centimetrov od glave oziroma 80 dB(A) za tiste igrače, ki jih otroci držijo ob ušesu (telefoni). Vedeti pa moramo, da je tveganje za okvaro sluha večje, če je otrok izpostavljen hrupu nad to mejo in če približa igračo ušesu bolj, kot je predvideno. Verjetnost za okvaro sluha tako ni odvisna le od izmerjene vrednosti, na tveganje vpliva tudi način, kako se otrok igra z igračo, kako blizu jo drži in predvsem, koliko časa in kako pogosto se igra z njo. Vsega tega se morajo zavedati starši, ki otroku dovolijo, da se igra z igračo, ki oddaja zvoke. Večina zvočnih igrač namreč ni nevarna za otrokov sluh, če pri igri upoštevamo tri osnovna pravila:

- ne predolgo,
- ne preblizu in
- ne prepogosto!

Med nevarnimi igračami zaradi glasnosti so danes pogosto telefoni, ker jih otroci držijo ob ušesu. Med najglasnejšimi pa so vsekakor igrače, kot so avtomobilčki s sirenami, strelno orožje in igrače z motorjem. Pri teh igračah se merijo konice hrupa (najmočnejši hrup – impulse noise); mejna vrednost, ki jo določa standard, je 115 dB pri uporabi filtra C, merjeno pri 50-centimetrski oddaljenosti, in je enaka hrupu 140 dB, merjeno tik ob ušesu, ki je meja za delavce na podlagi predpisov za varstvo pri delu. Meja je po mnenju zdravnikov previsoka, saj je tveganje za okvaro sluha precejšnje. Za orožje z vžigalnimi kopicami znaša mejna vrednost celo 125 dB na 50-centimetrski oddaljenosti in z uporabo filtra C.

Meritve hrupa, ki ga povzročajo igrače

Zanimalo nas je, kako je s tem pri nas. Želeli smo preveriti, kako glasne so pravzaprav igrače, ki jih kupujemo otrokom. V večjih trgovinah z igračami smo pogledali ponudbo akustičnih in drugih igrač, ki oddajajo zvoke. Skupine igrač, ki so zelo verjetno preglasne, smo izbrali s pomočjo podatkov sis-

tema RAPEX o vrstah igrač, ki so v zadnjih letih pogostejše na seznamu nevarnih izdelkov v EU zaradi prekoračitev meje dovoljenega hrupa. Izbrali smo akustične igrače in otroške telefone.

Oktober lani smo tako kupili pet igrač (dva mobilna telefona, ki ju otrok drži ob ušesu, dve akustični igrači in naglavni mikrofon s spremljavo in zvočnimi učinki) in jih odnesli na testiranje glasnosti.

Meritve hrupa so opravili v laboratorijih Slovenskega inštituta za kakovost in meroslovje (SIQ). Merjenja so potekala po postopkih, ki jih predpisuje veljavni standard za igrače (SIST EN 71-1:2006 + A4:2007); ta določa merilne metode, pogoje za meritve in postavitev mikrofonov. Izmerjene vrednosti hrupa so nato primerjali z dovoljenimi mejnimi vrednostmi, ki jih predpisuje omenjeni standard. Merjenje je potekalo v zaprtem prostoru v skladu s predpisanimi pogoji glede na vrsto igrač, njihovo velikost in namen.

Pri izboru postopka in merilih za hrup so strokovnjaki upoštevali tako vrsto igrače kot način, kako se otrok z njo igra. Pri akustični igrači »zabavni prijatelj« so tako merili le konice hrupa, pri »pojočem volanu« pa tudi trajajoči hrup. Ta igrača se uporablja na dva načina, zato so meritve izvajali dvakrat, enkrat po merilih za ropotuljico, drugič kot samostojno namizno igračo. Pri obeh otroških telefonih so zaradi njunih lastnosti opravili meritve trajajo-

čega hrupa pri oddaljenosti 2,5 centimetra, izmerili pa so tudi konice, tj. najmočnejši hrup (impulse noise) pri oddaljenosti 50 centimetrov. Pri meritvah hrupa, ki ga sprošča »naglavni mikrofon«, so na igrači nastavili višjo jakost predvajanja zvoka (ta igrača omogoča tudi, da nastavimo nižjo stopnjo glasnosti) in dodali »ploskanje«. Merili so trajajoči in najmočnejši hrup. Poleg meritev, ki so predpisane s standardom, so preverili še glasnost igrače, ko jo otrok drži ob glavi, kot se pogosto dogaja v praksi, in opravili meritve, ko se pojavi tako imenovana mikrofonija pri oddaljenosti 50 centimetrov od izvora hrupa.

Nekaj nasvetov za preventivno ravnanje

- Pred nakupom preverite, kako glasna je igrača. Če je zvok neugoden in moteč, je raje ne kupite!
- Če morate povzdigniti glas, da bi preglasili igračo, ko se otrok z njo igra, je to znak, da je preglasna!
- Če imate doma igračo, ki se vam zdi zelo glasna, jo zavrzite!
- Nadzorujte, koliko časa se otrok z njo igra!
- Poskrbite, da se otrok z igračo ne igra pre pogosto!

Rezultati so pomirjujoči, toda ...

Prav vse opravljene meritve so pokazale, da je hrup pod mejo dovoljenih vrednosti, ki jih predpisuje standard, kar je razveseljivo, toda ... Doseženi rezultati bi nas povsem pomirili, če bi bile mejne vrednosti, ki jih predpisuje standard, in načini merjenja takšni, da bi zagotavljali varnost pred tveganjem za okvaro sluha, tudi upoštevajoč opozorila zdravnikov, da so za otroke meje še vedno postavljene previsoko. Pa ni tako.

Če ravnamo tako, kot svetujejo zdravniki in ocenjujemo glasnost zvokov pri igrači, ki smo jo aktivirali, kar sami, ni dvoma, da so nekateri zvoki že kar takoj zelo neprijetni za uho in moteči, nekateri pa to postanejo po nekaj preizkusih. To velja predvsem za zvok »pojočega volana« in še bolj za »naglavni mikrofon«, vendar je to le subjektivna ocena.

Za konec morda še izkušnja preizkuševalca: »Med merjenjem, kako hrupne so igrače, zlasti pri zvočnih, ki jih oddaja 'naglavni mikrofon' (meritve so zaradi zahtevanih ponovitev kar dolgotrajen postopek), smo bili presenečeni, da nam je v glavah zvonilo in piskalo, čeprav rezultati niso presegali dovoljenih vrednosti. To je pravzaprav jasno opozorilo, da so igrače preglasne!«

Zveza potrošnikov Slovenije

Palmovo olje

Palmovo olje pridobivajo iz sadežev oljne palme, ki vsebujejo približno 50 % maščob. Plodovi so majhni, okrogli in rdečkaste barve, saj vsebujejo veliko beta karotenov. Olje, ki ga pridobijo z mletjem plodov, vsebuje približno 45 % nasičene palmitinske kisline, ter približno 40 % enkrat nenasičene oleinske (omega-9) maščobne kisline.

Palmovo olje zvišuje holesterol, a se še vedno uporablja v živilski industriji.

Palmovega olja sicer v večini trgovin ne moremo kupiti v obliki olja ali maščobe, ga pa zato pogosto najdemo v predelanih živilih, ki vsebujejo rastlinsko maščobo. Našli ga boste v številnih živilskih proizvodih, od kruha in margarine pa do sladoleda in mlečne čokolade, poleg tega pa še v številnih kozmetičnih izdelkih in kot sestavni del biogoriv. Razloga za široko uporabo palmovega olja sta njegova nizkocenovna proizvodnja v tropskih državah tretjega sveta in kemijska stabilnost. Odlikuje ga počasna oksidacija, saj vsebuje velik delež nasičenih maščobnih kislin. Palmovo olje je tako v številnih izdelkih nadomestilo uporabo delno hidrogenirane rastlinske maščobe, ki jih proizvajalci umikajo zaradi vsebovanih škodljivih transmaščob. Zakonodaja predpisuje, da morajo predpakirana živila z dodanimi rastlinskimi olji oz. maščobami na označbi navesti tudi izvor uporabljene sestavine (npr. palmovo olje). V kozmetičnih izdelkih se palmovo olje oz. njegove frakcije poja-

vljajo še pod številnimi drugimi nazivi, npr. palmilat, palmolein, stearinska kislina, natrijev kernelat itd.

Palmovo olje je za industrijske namene največkrat rafinirano in lahko vsebuje še posebej visoke deleže nasičenih maščob, ki dokazano povišujejo holesterol (LDL) ter tako povečujejo možnost za razvoj srčno-žilnih bolezni. Svetovna zdravstvena organizacija (World Health Organization) je palmovo olje že uvrstila v isto skupino tveganja kot delno hidrogenirane rastlinske maščobe, a je njegova uporaba še vedno splošno razširjena.

Ali veste? Pridelava palmovega olja se vse pogosteje označuje kot neprijazna do okolja. Glavni izvoznici palmovega olja, Indonezija in Malezija, ki skupno pridelata več kot 80 % vsega svetovnega proizvoda, sta za nasade oljnih palm posekali že več kot 50 % tropskega gozda in na rob izumrtja potisnili številne rastlinske in živalske vrste, kot so sumatranski orangutan, sumatranski tiger itd.

Palmovo olje ni enako kokosovemu olju

Palmovega olja ne gre enačiti s kokosovim oljem, saj gre za dve povsem različni olji. Medtem ko palmovo olje pridobivajo iz plodov oljne palme, je kokosovo olje narejeno iz jedra zrelega kokosa, ki raste na kokosovi palmi. Nekatere znanstvene raziskave kažejo, da bi predvsem ekstra deviško kokosovo olje lahko imelo tudi nekatere ugodne vplive na zdravje, vendar je tovrstne vplive pred kakršnimi koli končnimi ugotovitvami treba izvesti tudi kontrolirano na primernem številu ljudi ter v daljših obdobjih opazovanja. Ker tudi ekstra deviško kokosovo olje vsebuje zelo visok delež nasičenih maščobnih kislin, uživanja večjih količin tega olja ne priporočamo. Za uporabo v domači kuhinji svetujemo predvsem rastlinska olja z večjim deležem enkrat in večkrat nenasičenih maščobnih kislin, kot sta na primer repično in olivno olje, pri katerih so pozitivni učinki na srčno-žilni sistem dokazani v številnih znanstvenih študijah, hkrati pa so na našem trgu tudi cenovno dostopnejša.

Vir: <https://prehrana.si/>

Povzel: Adem Jahjefendić

Jakobu Bijolu v slovo

V sredo, 21. 3. 2018, smo se na blejskem pokopališču za vedno poslovili od Jakoba Bijola, še zadnjega ustanovnega člana Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, ki je skupaj s somišljeniki pred davnimi 63 leti sodeloval pri ustanovitvi takratnega društva gluhih v Kranju z imenom Okrajni odbor zveze gluhih Jugoslavije.

Jakob Bijol se je rodil očetu tesarju in materi gospodinji 18. septembra 1929 na Bledu kot prvi od štirih sinov. Sluh je izgubil kot sedemmesečni dojenček po padcu v domači hiši. Kljub gluhoti je imel na otroštvo lepe spomine in je skupaj z brati složno pomagal pri hišnih opravilih na majhni kmetiji ter sodeloval pri otroških vragolijah. Kot sedemletnik je začel obiskovati ljubljansko gluhonemnico in vsa vojna leta preživel v Ljubljani; ker so bile takratne razmere prenevarne za potovanja, se je lahko šele tik pred koncem vojne vrnil domov. Ponj je prišel oče in s kolesom sta se odpravila domov, kamor sta prispela po celodnevem kolesarjenju. Po vojni je bil član gluhih brigadirjev, ki so delali v udarniških akcijah in gradili železniške proge v tedanji Jugoslaviji. Po vrnitvi domov se je izučil za mizarja in vso delovno dobo, vse do zaslužene upokojitve, delal v mizarstvu kot izdelovalec stavbnega pohištva in restavrator. Bil je ljubitelj lesa in v prostem času tudi ustvarjalec različnih spominkov. Kadar koli sem ga obiskal v njegovi domači hiši, sem občudoval njegove izdelke, ki so krasili stanovanjske

prostore domače hiše. Tudi v vitrini našega društva njegova miniaturna blejska pletnja spominja na njegovo spretnost, ustvarjalnost in mojstrstvo.

Že v otroških in šolskih letih se je povezal z gluhih sovrstniki, in zato pozneje postal čedalje dejavnejši v svetu tišine. Posledica njegove aktivnosti in pozitivnega razmišljanja je tudi pobuda o ustanovitvi gorenjskega društva gluhih in 12. decembra 1955 je bilo ustanovljeno prvo in edino društvo gluhih na Gorenjskem. Po ustanovitvi je postal eden najaktivnejših članov, še posebej v domači občini Bled, pa tudi v sosednjih občinah je bil zagnan in-formator, obiskovalec in povezovalac gluhih ljudi.

Jakob je bil tudi velik ljubitelj narave in gora. Dokler mu je zdravje še dopuščalo, je bil reden sprehajalec in obiskovalec blejskih naravnih lepot; velikokrat sva se skupaj peljala na Jesenice in vedno je ponosno pripovedoval, kje je bil, ter me spraševal, ali sem že bil na tej in tej gori ali planini. Bil je kleni Gorenjec, ki so mu planine zaznamovale življenje, o čemer priča tudi zgodba o tem, kako se je v mladih letih z očetom vračal s Triglava in mu v Bohinju predstavil svoje dekline in bodočo ženo Gabrijelo. V zakonu so se jima rodili hči Slavica in dvojčka Silvo in Marinka, pozneje pa je postal tudi ponosen dedek štirih vnukov in vnukinje.

Vse do zadnjega dneva je bil vedrega duha, in če je le bil pri moči, se je redno udeleževal naših srečanj in proslav ter z veseljem poklepetal z nekdanjimi sošolci in prijatelji.

Ob 60-letnici našega društva je bil Jakob Bijol prejemnik častnega priznanja za svoje dolgoletno nesebično delo in življenjski prispevek k naši društveni zgodovini. Bil je vidno ganjen, ponosen in hvaležen, da nismo pozabili na njegovo delo, pa tudi mi smo bili nadvse ponosni in hvaležni, da je bil vseskozi naš zvesti član. Živel je svoje življenje na svoj prijazen način. Nikoli ni bil vsiljiv ali prepirljiv, temveč je bil umirjen gospod, ki je vedno izžareval neko prijetno toplino in domačnost, in biti z njim je bilo vedno lepo.

Spoštovani gospod Jakob Bijol, hvala vam za vse, kar ste nam dali! Ohranili vas bomo v lepem in trajnem spominu, počivajte v miru in naj vam bo lahka domača gruda.

Boris Horvat - Tihi

V spomin ALOJZU SVENŠKU (1945–2018)

Dolgoletnemu članu Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, ki se ga bomo spominjali kot prijatelja, nasmejanega, prijaznega in dobrovoljnega gospoda, ki je veliko svojega prostega časa namenil našemu društvu in člane spodbujal, da so aktivno sodelovali. Od nas se je poslovil prezgodaj, tako rekoč čez noč. Lojze, ostal boš v našem spominu!

DGN Ljubljana

Dragi Lojze!

Sploh ne morem verjeti, da Te ni več. Težko mi je, ko stojim pred Tvojo žaro. Tako hitro si nas zapustil. Zelo sem Te imela rada. Bil si ljubljene. V krogu moje družine in sorodnikov.

Lojze, odšel si od nas. Sam Bog ve, zakaj te je tako hitro poklical v svoje kraljestvo.

Imel si še veliko načrtov. V potovanju skozi Tvoje življenje je bilo veliko gorja.

Vse si stoično prenašal. Nikoli se nisi pritoževal. Bil si sam svoj gospod, bister.

Čeprav nisi govoril in pisal, si vse zelo zelo hitro dojemal. Ko si prišel v Učne delavnice in v društvo gluhih, si se zelo hitro vključil. Naučil si se sporazumevati z rokami, kar Ti je zelo olajšalo komunikacijo in življenje. Marsikomu si bil vzor. Bil si mojster. Česar koli si se lotil, to si tudi uspešno naredil.

Okoli sebe si širil pozitivno energijo. Vedno si bil široko nasmejan in govoril, da si dobro.

Bolečina ob Tvoji izgubi je zato zelo velika. Pogrešali Te bomo vsi. V mojem srcu boš vedno imel posebno mesto. Veš, Lojze, v tolažbo mi je, da nisi trpel in da sva se nekako poslovila. Zato počivaj v miru v naročju svojih staršev in brata, ki si ga tako močno pogrešal.

Tvoji sestri, bratu in vsem sorodnikom izrekam iskrene sožalje, Tvojim prijateljem pa iskrena hvala za vso podporo ob težki izgubi Tebe.

Tvoja Magda

*Samo eden sem; pa vendar sem nekdo.
Ne morem narediti vsega; pa vendar lahko kaj naredim.
Ne bom zavrnil tistega, kar zmorem. (Helen Keller)*

Kulturni projekti Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije v letu 2018

Gledališka delavnica gluhih

od 13. do 15. aprila 2018, Kranjska Gora, izvajalec ZDGNS z gostom iz Francije

Premiera celovečerne gledališke igre

19. april 2018, BTC SiTi Teater Ljubljana, gledališka skupina ZDGNS Tihe stopinje

Projekcija dokumentarnega filma Valentina Staniča, ustanovitelja goriške gluhonemnice

23. april 2018, Kinodvor, izvajalec ZDGNS

Foto kolonija

junij 2018, Kranjska Gora, izvajalec ZDGNS

Projekcija dokumentarnega filma o gluhoslepoti in osebah z gluhoslepoto

27. junij 2018, izvajalec ZDGNS

Likovna kolonija gluhih

od 8. do 9. junija 2018, Piran/Koper, izvajalec DGN Južne Primorske

Mednarodni dan gluhih

15. september 2018, izvajalec MDG Ljubljana in ZDGNS

Filmska delavnica gluhih

oktober 2018, Kranjska Gora, izvajalec ZDGNS

Gledališki festival gluhih

oktober 2018, Kulturni dom Krško, izvajalec DGN Posavja Krško

Filmski festival gluhih

17. november 2018, Kulturni center Janez Trdina Novo mesto, izvajalec DOZIS Dolenjske in Bele krajine